

PERSBERICHT

19 JUNI 2019

Verslag aan het federale parlement

Opmerkingen bij de rekeningen 2018 van de federale diensten met boekhoudkundige autonomie en de federale openbare instellingen

In het eerste deel van zijn 176^e Boek onderzoekt het Rekenhof de rekeningen 2018 van de federale diensten met boekhoudkundige autonomie en van de federale openbare instellingen. Het wijdt artikelen aan de federale wetenschappelijke instellingen, de Centrale Dienst voor de Sociale en Culturele Actie van het ministerie van Landsverdediging, het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers, de Koninklijke Muntchouwburg, het Poolsecretariaat, de Regie der Gebouwen, het War Heritage Institute, eID, Fedorest en de Regie van de Gevangenisarbeid.

Het Rekenhof wijdt voor het eerst een apart deel van zijn jaarlijkse Boek aan de controle van de rekeningen van de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie (ADBA's) en administratieve openbare instellingen (AOI's). Krachtens de artikelen 83 en 93 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, die op 1 januari 2018 van kracht werden, moet het Rekenhof die rekeningen voor 31 mei van het volgende jaar aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers bezorgen samen met zijn opmerkingen.

De minister van Begroting heeft de rekeningen van 40 ADBA's en AOI's ter controle voorgelegd aan het Rekenhof. De rekeningen van twee ADBA's en twee AOI's werden niet overgezonden. Maar de helft voert zijn boekhouding op basis van het algemeen boekhoudplan zoals wettelijk is voorgeschreven; elf gebruiken een afwijkend boekhoudplan zonder toestemming van de minister van Begroting. Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de FOD Bosa de kwaliteit van de rekeningen te weinig heeft gecontroleerd. Daarnaast hanteren de ADBA's en AOI's heel diverse modellen om hun algemene rekening op te stellen. Maar vijf hebben die algemene rekening volledig overeenkomstig de wettelijke bepalingen opgesteld.

Volledigheid van de rekeningen

De rekeningen van sommige ADBA's en AOI's geven geen volledig beeld van hun activiteiten omdat bepaalde verrichtingen vermengd zijn met die van het algemeen bestuur die bv. (een belangrijk deel van) de personeelskosten eigen aan de werking van die diensten ten laste neemt. Beleidsbeslissingen die op die diensten betrekking hebben, zullen daardoor op een onvolledige rapportering steunen. Het Rekenhof beveelt daarom aan om activiteiten en de

bijbehorende financiële verrichtingen op te nemen in de rekening van de entiteit waartoe ze behoren.

Federale Wetenschappelijke Instellingen: inventarisatie en waardering van vaste activa

De FWI's moeten vanaf de rekeningen 2019 alle vaste activa in het boekhoudsysteem opnemen. De rekeningen 2018 geven alvast nog geen getrouw beeld van het cultureel en wetenschappelijk patrimonium. Gelet op de omvang en de verscheidenheid van dat patrimonium (huidige waardering: 3,5 miljard euro) en de impact op de betrouwbaarheid van de jaarrekening van de federale Staat, beveelt het Rekenhof aan werk te maken van een volledige fysieke inventaris en een gecentraliseerde inventarislijst. De FWI's moeten daarin voldoende worden ondersteund. Het beveelt ook aan dat de FOD Bosa in overleg met Belspo en de FWI's waarderingsmethodes en normen uitwerkt die voor alle instellingen bruikbaar zijn.

Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten

De rekeningen van het FAGG vertonen over de jaren sterke schommelingen. Dit is het gevolg van nieuwe wetgeving en werkmethodes maar ook van niet-consistente boekingen. Die moeten via duidelijke procedures en waarderingsregels ondervangen worden. De instelling erkent dat er pijnpunten zijn, maar het opzetten van acties ter verbetering vraagt middelen en tijd. De positieve evolutie van deze acties weerspiegelt zich daarom nog niet volledig in de rekeningen 2018. Het FAGG heeft nog onvoldoende zicht op de processen, de correctheid en achtergrond van de rekeningen en voert onvoldoende controles en analyses uit. Daardoor blijft onzekerheid over de volledigheid en correctheid van de ontvangsten en vorderingen. Ook de schulden aan derden komen onvoldoende tot uiting in de rekeningen.

Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers

De uitvoering van de begroting van Fedasil vertoont al enkele jaren structurele tekorten, terwijl de begroting initieel in evenwicht wordt opgemaakt. Het Rekenhof beveelt dan ook aan dat Fedasil een realistischere begroting opstelt. Van bij de initiële begroting moeten extra kredieten worden uitgetrokken als er bijkomende structurele opvangplaatsen nodig zijn. Het Rekenhof benadrukt dat de interdepartementale provisie niet dient om structurele recurrente uitgaven te financieren.

Het Rekenhof stelt daarnaast vast dat Fedasil de toelagen die de opvangpartners krijgen voor hun kosten, onvoldoende systematisch controleert en eerder terugvalt op de maximumtoelage die partners daarvoor krijgen. Die maximumtoelage moet nauwkeuriger bepaald worden en Fedasil moet de controles opdrijven.

Fedasil vangt ook asielzoekers op in lokale opvanginitiatieven via de OCMW's die een forfaitaire vergoeding krijgen per beschikbare/bezette plaats. Doordat de effectieve kostprijs voor de opvang lager lag dan de ontvangen vergoedingen hebben de OCMW's door de jaren reserves opgebouwd. Fedasil probeert deze reserves terug te vorderen. Voor die terugvordering moet rechtszekerheid worden gecreëerd via een koninklijk besluit. Het Rekenhof beveelt aan dat Fedasil systematisch de kosten en de reserves van de OCMW's controleert.

Koninklijke Muntschouwborg

De financiële situatie van de Koninklijke Muntschouwborg blijft precair. Het begrotingstekort bedraagt in 2018 5.330.751,83 euro. De voorgelegde rekeningen voldoen niet.

Het Rekenhof beveelt de KMS aan realistische begrotingen op te maken. De KMS moet in overleg met de toezichthoudende overheid naar een structurele oplossing zoeken voor de aanhoudende thesaurietekorten zodat het niet langer een beroep moet doen op externe financiering en betalingen van schulden blijft uitstellen. Bij ongewijzigd beleid zal de financiële situatie in de komende jaren bovendien nog verslechteren door de stijgende uitgaven voor aanvullend pensioen.

De tax shelter is een nieuwe vorm van inkomsten. De noodzakelijke aanpassing van de organieke wetgeving in voorbereiding moet nog door het parlement worden goedgekeurd.

De KMS moet coherente rekeningen opstellen en de wet van 22 mei 2003 en haar uitvoeringsbesluiten correct en volledig toepassen.

Poolsecretariaat

Om een einde te maken aan hun geschillen ondertekenden de Belgische Staat en de Internationale Poolstichting op 15 juni 2017 een dading. Ingevolge die dading regelen jaarlijkse partnerschapsprotocollen per campagne (2017-2018 en 2018-2019) de samenwerking. Dat gebeurt in afwachting van de uitvoering van de wet van 8 juli 2018 die de Koning machtigt een internationale vzw voor het beheer van de Zuidpoolbasis op te richten.

Op basis van problemen die het vaststelde, beveelt het Rekenhof aan een gewaardeerde tegensprekelijke inventaris van de basis en de aanwezige goederen en uitrusting te verkrijgen; de beslissingen van de beleidsraad duidelijk, volledig en tijdig te notuleren; de schenkingsakte te ondertekenen door alle partijen en de schenking van de 1/1000ste door de IPF notarieel vast te leggen; de internationale vzw Poolinstituut operationeel te maken en in de protocollen die de jaarlijkse campagnes organiseren, te bepalen dat die campagnes zijn inbegrepen in de samenwerkingstermijn van vijf jaar zoals bepaald in de wet van 8 juli 2018.

Regie der Gebouwen

De Regie der Gebouwen heeft zijn algemene rekening over het jaar 2018 niet opgemaakt. Structurele problemen blijven de tijdige opmaak ervan hypothekeren: gepaste boekhoudsoftware, een aangepast boekhoudplan en een materieel correcte eindbalans 2017 ontbreken en er is onvoldoende boekhoudkundig personeel.

De Regie heeft weliswaar in 2018 de achterstand in de rekeningen 2015, 2016 en 2017 weggewerkt, maar de kwaliteit van die rekeningen blijft ondermaats. Gelet op het negatieve oordeel van de Regie zelf over die rekeningen en de door het Rekenhof vastgestelde tekortkomingen en het gebrek aan interne beheersing, heeft het de rekeningen 2015 tot en met 2017 niet gecontroleerd verklaard.

Het Rekenhof beveelt aan alles in het werk stellen om te voldoen aan de wet van 22 mei 2003 en de uitvoeringsbesluiten, met bijzondere aandacht voor het boekhoudplan, de boekhoudsoftware, de waardering van de activa, de toepassing van de correcte aanrekeningsregels en de tijdige opmaak en overlegging van de rekeningen. De interne beheersing van het boekhoudkundig en financieel proces moet worden verbeterd.

De uitvoering van deze maatregelen is dringend omdat de rekeningen van de Regie moeten worden geïntegreerd in de jaarrekening van de federale Staat. De belangrijke tekortkomingen in de rekeningen van de Regie kunnen immers een negatieve impact hebben op de betrouwbaarheid van de jaarrekening van de federale Staat, die vanaf het boekjaar 2020 moet worden gecertificeerd door het Rekenhof.

War Heritage Institute

De installatie van het in 2017 opgerichte WHI is nog niet voltooid. Tal van modaliteiten en uitvoeringsbesluiten van de oprichtingswet ontbreken nog. Het Rekenhof heeft de rekeningen van 2018 niet en die van 2017 laattijdig ontvangen. Die rekeningen vertonen grote problemen en zijn daardoor moeilijk te beoordelen. Het Rekenhof beveelt aan dringend maatregelen te nemen om te voldoen aan de bepalingen van de wet van 22 mei 2003 over de opmaak en overlegging van de begroting en de rekeningen. Het WHI moet een dubbele boekhouding voeren, een inventaris opmaken, de aanrekenings- en waarderingsregels naleven en de verrichtingen afdoende verantwoorden. Daartoe moet het zijn boekhouddienst versterken en zijn interne beheersing en werking verbeteren. Ook moet het de openstaande schuld aan de Schatkist vereffenen.

ADBA eID

eID beheert de uitreiking van de elektronische identiteitskaarten en het rijksregister. De begroting van de FOD Binnenlandse Zaken draagt echter een aanzienlijk deel van de personeelskosten van de dienst. Het Rekenhof beveelt aan alle werkingskosten ten laste te leggen van eID zodat de effectieve kosten van zijn werking kunnen worden bepaald.

De dienst beschikt over aanzienlijke financiële middelen (35,3 miljoen euro eind 2018). Hij zal echter de komende vijf jaar geconfronteerd worden met een daling van zijn ontvangsten. Als eID bovendien zonder werkingsdotatie alle kosten van zijn werking ten laste moet nemen, zouden deze middelen op termijn echter niet volstaan.

De dienst heeft een geschil met de FOD Economie, de FOD Justitie en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid over de berekening van de forfaits voor het raadplegen van het rijksregister. Het gaat over in totaal 16,4 miljoen euro aan vorderingen. De federale regering zou dit moeten oplossen. In afwachting moet de dienst op die vorderingen zijn waarderingsregels toepassen.

Regie van de Gevangenisarbeid

De Regie van de Gevangenisarbeid verschaft werk aan gedetineerden. De meeste bezoldigingen en sociale lasten die de Regie voor de Gevangenisarbeid toekent, hebben betrekking op de arbeidslonen die aan de gedetineerden worden betaald. De

minimumloonschalen die door een ministerieel besluit van 1 oktober 2004 werden vastgelegd, werden nooit geïndexeerd. Het Rekenhof stelt bovendien aanzienlijke verschillen per site vast in het gemiddelde bedrag van de uitbetaalde arbeidslonen, en tussen sites in de bezoldigingen voor eenzelfde werk. Het Rekenhof heeft ook opmerkingen en aanbevelingen geformuleerd over de interne beheersing en de *governance* bij de Regie.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het *176e Boek – deel I: Opmerkingen over de rekeningen 2018 van de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie en van de administratieve openbare instellingen* is samen met de samenvatting en dit persbericht terug te vinden op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).